

Küresel Yükseköğretimde Neler Oluyor? Küreselleşme ve Uluslararasılaşma Üzerine Bir İnceleme

What is Happening in Global Higher Education? A Review on Globalization and Internationalization

Aydın BALLYER, Mehmet TÜRKDOĞAN, Metin ÖZSOY

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, yükseköğretimde küreselleşme ve uluslararasılaşma alanında yapılan araştırmaların çeşitli alanlarını incelemektir. Araştırma, sistematik derleme yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında, Web of Science veri tabanında başlıklar içinde yapılan arama seçeneği kullanılarak "Global Higher Education", "International Higher Education" ve "Transnational Higher Education" anahtar kelimeleri ile tarama yapılmıştır. Yükseköğretim alanında yayın yapan dergilerde, 2018 ve sonrasında yayınlanmış makaleler araştırma kapsamına alınmıştır. Bu kriterlere göre "Global Higher Education" anahtar kelimesinde 2, "International Higher Education" anahtar kelimesinde 10, ve "Transnational Higher Education" anahtar kelimesinde 12 çalışma belirlenmiştir. Toplamda, 24 makale araştırma kapsamında incelenmiştir. Bulgular kısmında, makalelerin yayın yılı, ülke kapsamları, araştırma desenleri ve yöntemleri, örneklem türü, araştırma kapsamı ve konu alanları ile makalelerin sonuçlarına ilişkin değerlendirmeler yer almaktadır. Konuya ilişkin olarak araştırmaların son 5 yılda benzer sıklıkta gerçekleştiği, nitel yaklaşımın daha çok tercih edildiği, çok ulusu merkeze alan araştırmaların yanı sıra Çin merkezli araştırmaların yüksek sayıda olduğu görülmüştür. Küresel yükseköğretim politikaları, yaşanan değişim, eğitim çıktıları, tercih durumları, kalite ve problemler üzerine araştırmalar gruplandırılmıştır. Araştırma sonuçlarına dayanarak, küresel yükseköğretimin farklı yönlerini anlamak için akademisyenler ve üniversite yöneticileri üzerine daha fazla araştırma yapılması, farklı ülkelerin konuyla ilgili durumlarının analiz edilmesi, öğrenci ve akademisyenlerin tutum ve yeterliliklerini inceleyen nicel araştırmaların artırılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Küreselleşme, Uluslararasılaşma, Yükseköğretim

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine various aspects of research on globalization and internationalization in higher education. The study was conducted using a systematic review method. Searches were performed using the keywords "Global Higher Education,"

Balyer A., Türkdoğan M., & Özsoy M., (2024). Küresel yükseköğretimde neler oluyor? Küreselleşme ve uluslararasılaşma üzerine bir inceleme. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/ Journal of Higher Education and Science*, 14(2), 207-220. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1331564>

Aydın BALLYER

ORCID ID: 0000-0002-4157-1155

Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, İstanbul, Türkiye
Yıldız Technical University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Istanbul, Türkiye

Mehmet TÜRKDOĞAN

ORCID ID: 0000-0002-0022-2071

Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, İstanbul, Türkiye
Yıldız Technical University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Istanbul, Türkiye

Metin ÖZSOY (✉)

ORCID ID: 0000-0003-3548-4386

Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, İstanbul, Türkiye
Yıldız Technical University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Istanbul, Türkiye
metin_oz_soy@windowslive.com

Geliş Tarihi/Received : 23.07.2023

Kabul Tarihi/Accepted : 24.07.2024

Bu eser "Creative Commons Atıf-GayriTicari-4.0
Uluslararası Lisansı" ile lisanslanmıştır.

“International Higher Education,” and “Transnational Higher Education” in the Web of Science database. Articles published in higher education journals from 2018 onwards were included in the study. According to the criteria, 2 studies were identified under the keyword “Global Higher Education,” 10 studies under “International Higher Education,” and 12 studies under “Transnational Higher Education.” In total, 24 articles were examined within the scope of the research. The findings section includes information about the publication year, country coverage, research designs and methods, sample types, research scope and topics, as well as evaluations of the articles’ results. It has been observed that research on the subject has been conducted with a similar frequency in the last 5 years, qualitative approach is more preferred, and there is a high number of China-centered studies as well as multi-national studies. Research on global higher education policies, changes, educational outcomes, preferences, quality and problems were grouped. Based on the research findings, it is recommended to conduct further research on academics and university administrators to gain a comprehensive understanding of different aspects of global higher education. Analyzing the situation in different countries and increasing quantitative research on the attitudes and competencies of students and academics are also suggested.

Keywords: Globalization, Internationalization, Higher education

GİRİŞ

Günümüzde, toplumlar bilgi kaynaklarına kolaylıkla erişebilmektedir. Bu durum, dünyanın farklı ülkelerinde yaşayan insanların aynı bilgiyi paylaşması ve ortak bir paydada buluşmasını sağlamaktadır. Bu durumun en önemli itici gücü küreselleşmedir. Küreselleşme, devletlerin sınırlarını aşarak faaliyetlerde bulunmasına olanak sağlayan ve toplumların birbiriyle giderek daha bağımlı hâle gelmesine neden olan bir olgudur (Akkutay, 2017). Bireyler farklı ülkelerden ortak bir paydada buluşarak bilgi, fikir ve hizmet alışverişi yapmakta ve birbirlerinden faydalanmaktadır. Bu durum, bireylerin ulusal düzeydeki bağlantılarından daha zengin ve uluslararası düzeydeki bağlantılara yönelmelerine işaret etmektedir (Balay, 2004).

21. yüzyılda yaşanan bu değişim ve gelişmeler, uluslararası faaliyetlerin ve uluslararasılaşmanın gün geçtikçe artmasıyla birlikte yükseköğretim paradigmasını da derinden etkilemektedir. Yükseköğretimde niteliği sınırların ötesine taşıma olgusu, değişim dinamiklerine öncülük etmektedir. Aynı zamanda, yükseköğretim küresel bir sektöre dönüşmekte, uluslararası düzeyde ekonomi politikalarının önemli bir bileşeni olarak yeni bir değer kazanmaktadır. Yükseköğretim faaliyetleri, uluslararası hizmet alanı olarak görülmekte ve uluslararası sınırlar önemini yitirmektedir. Öğrencilerin, akademisyenlerin ve programların hareketliliğini içeren sınırları aşan yükseköğretim sektörü giderek büyümektedir.

Bilişim ve iletişim teknolojilerinin gelişimi, insan ve fikir hareketliliğinin artış göstermesi, öğretimin standartlaşması, kültürel kimliklerin birbirine benzemesi ve küresel araştırma ağlarının yaygınlaşması gibi etmenler, ulus devlet ile yükseköğretim arasındaki bağın zayıflamasına neden olmaktadır. Yükseköğretim, küresel dinamiklerden etkilenecek geleneksel “ulusal,” “sosyal” ve “kültürel” değerlerden “ekonomik karar verme süreçlerine” ve “uluslararası” alana yönelmektedir (Mohrman vd., 2007).

Bu bağlamda, birçok ülkede yükseköğretim sistemlerine uluslararası boyut kazandırarak küresel rekabet gücünü geliştirmeyi amaçlayan politikalar öne çıkmaktadır. Başlangıçta ulusal bir sorun olarak görülen yükseköğretim politikaları, artık küresel veya bölgesel aktörlerin rol oynadığı bir alan hâline gelmiştir. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), Dünya Bankası,

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) gibi küresel ölçekteki kurumlar, bilgi ekonomisinin inşasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu kurumlar yeni politikalar üretmekte ve bu politikaların küresel anlamda paylaşımına aracılık etmektedir. Hükümetler, “uluslararasılaşma” adı altında programlar yürüterek ulusal vizyon belgeleri açıklamaktadır. Uluslararasılaşma, yükseköğretimde yaşanan değişimin ve reformların temel dayanağı ve katalizörü olarak bilinmektedir (Knight, 1999).

Yükseköğretimdeki uluslararasılaşma politikalarının ilk izleri 1950’lerde görülmüş ve 1980’lerde Erasmus Programı ile büyük bir ivme kazanmıştır. Erasmus Programı, Avrupa’da yaşayan üniversite öğrencilerinin en az %10’unun belirli bir süreyle diğer Avrupa ülkelerinde eğitim alma imkânı sunmayı hedeflemiştir. Daha sonra, Sorbonne Bildirgesi (1998) ile Avrupa’daki öğrenci hareketliliği daha geniş ölçekte sürdürülmeye başlanmış ve Bologna Bildirgesi ile devam etmiştir (Kelo, Teichler & Wacther, 2006). Küresel rekabette daha güçlü bir konuma gelmeyi hedefleyen ülkelerin bölgesel iş birliğine en iyi örnek ise 1999 yılında yürürlüğe giren Bologna Süreci’dir. Avrupa’daki üniversiteler arasında ortak bir platform olmayı amaçlayan bu süreç, yükseköğretimde küresel bir aktör olma yolunda bir reform girişimi olarak kabul edilmektedir (Crosier & Parveva, 2013).

Küreselleşme ve Uluslararasılaşma

Her ne kadar küreselleşme ve uluslararasılaşma kavramları birbirinin yerine kullanılsa da, aralarında belirgin farklılıklar bulunmaktadır. Küreselleşme, bilgi, teknoloji, ticaret, finans, insanlar ve değerler gibi unsurların ülkeler arasında serbestçe dolaşımıdır. Uluslararasılaşma ise, bir ülkenin küreselleşmenin etkilerine karşı reaksiyon gösterirken, ulusal değerlerini de koruma çabasıdır (Knight, 1997). Yükseköğretimde uluslararasılaşma, yükseköğretim sisteminin ulusal gereksinimlere dayalı içe dönük yapısının, dış dünyaya da yönelik hâle gelmesidir (Altbach, 2002). Aynı zamanda, yükseköğretimde uluslararasılaşma, eğitim, araştırma-geliştirme ve topluma hizmet gibi fonksiyonların uluslararası, kültürel veya küresel boyutlarının dahil edilme sürecidir (Knight, 2008), ancak bu süreçte ulusal değerlerin kaybolmaması önemlidir (De Wit, 1999).

Uluslararasılaşma ve küreselleşme ilişkili kavramlardır. Küreselleşme, bilgi, teknoloji, değerler, fikirler, insanlar ve ekonominin sınırlar ötesine geçişi anlamına gelir. Küreselleşme, her ülkeyi kendi öncelikleri, tarihi, kültürü ve gelenekleri doğrultusunda farklı şekilde etkiler. Yükseköğrenimin uluslararasılaşması, ülkenin teklifine saygı temelinde, bir ülkenin küreselleşmenin etkilerine verdiği cevaplardan biridir (Knight, 1999).

Yükseköğretimde uluslararasılaşma, orta çağda üniversiteler arasında “bilgi ve öğrenci değişimi” olarak başlayan bir süreçtir (De Wit, 2002). Modern dönemle birlikte uluslararasılaşma, kültürlerarası kolektif bilincin oluşmasına katkı sağlayan “bütünleşme” kapsamında önemli bir boyut kazanmıştır. Günümüzde ise üniversitelerin strateji planlarında “uluslararasılaşma” kavramının yer alması, yükseköğrenimin küreselleşme eğiliminin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Allen & Ogilvie, 2004). Bu süreç, küresel öğrenci hareketliliğinin 21. yüzyılın hızla gelişen eylem politikalarından biri olmasını sağlamaktadır.

Ülkeler, yükseköğretim programlarını oluştururken uluslararasılaşmaya önem vermektedir. Bu bağlamda, yükseköğretimde okullaşma oranını artırmak için yurttaşların üniversiteye erişimini kolaylaştırmakta aynı zamanda uluslararasılaşmanın etkisini güçlendirmek için politikalar uygulanmaktadır. Uluslararasılaşma, eğitim kalitesini olumlu etkilemenin yanı sıra ekonomik avantajları nedeniyle tüm ülkeler tarafından ciddi bir gelir kaynağı olarak görülmektedir (Özer, 2017).

Yükseköğretimdeki uluslararasılaşma, OECD, UNESCO, Avrupa Komisyonu, Dünya Bankası, Avrupa Üniversiteler Birliği (EUA), Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN), ulusal yükseköğretim kurumları ve ulusal hükümetler gibi kuruluşların en önemli stratejik hedeflerinden biri hâline gelmiştir. Özellikle Avrupa’da, öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliğini artırmayı hedefleyen Bologna süreci ve ERASMUS+ programı gibi girişimlerle yükseköğretimde uluslararasılaşma önemli politikaların merkezinde yer almıştır (De Wit & Altbach, 2021).

Son yıllarda gelişmiş ülkelerde yükseköğretime olan talep büyük ölçüde artmış ve esneklik, zenginlik ve nitelik beklentisi yükselmiştir. Bu süreç, öğretim elemanı ve öğrenci değişimi, açık öğretim, uzaktan eğitim ve ortak eğitim gibi farklı eğitim programları ve akreditasyon uygulamalarının çoğalmasına yol açmıştır (Metin, 2022). Aynı zamanda, kamusal üniversitelerin yanı sıra kâr amacı gütmeyen vakıf üniversiteleri ve kâr amacıyla kurulan özel üniversitelerin sayısı da artmıştır. Bu dönemde, yurtdışındaki üniversitelerde eğitim almak isteyen bireylerin sayısı da artmıştır.

Bilhassa yüksek lisans düzeyindeki uluslararası öğrencilerin üniversitelerde eğitim almasını isteyen ülkeler, beyin gücünü ve araştırma potansiyellerini artırmak için dünyanın en zeki insanlarını yükseköğretim sistemlerine dahil etmeye çalışmaktadır. Uluslararasılaşma politikalarının bir sonucu olarak, uluslararası öğrenci sayılarında önemli bir artış yaşanmıştır. 1975 yılında dünya genelinde 1 milyonu bulmayan uluslararası öğrenci sayısı, 2000 yılında 2 milyonu aşmış, 2015 yılına gelindiğinde 4.5 milyonu geçmiştir. Bu sayının 2025 yılında 7 milyonun üzerine çıkması öngörülmektedir (OECD, 2015). Bu durum, üniversitelerin uluslararası öğrenciler için cazibe merkezi olabilmek adına

birbirleriyle rekabet ettiği ve önemli bütçelerle projelere yatırım yaptığı anlamına gelmektedir (Knight, 2007). Ülkeler tüm bu nedenlerle, uluslararasılaşmadan en üst düzeyde verimi elde etmek amacıyla yükseköğretim sistemlerini sürekli gözden geçirmekte, revize etmektedir (Altbach & Knight, 2007).

Sonuç olarak, yükseköğretimde uluslararasılaşma, üniversitelerin niteliğini artıran bir mesele olarak görülmektedir ve sosyal, kültürel, ekonomik ve politik alanlarda önemli katkılar sağlayabilir. Ülkeler, uluslararasılaşmayı yükseköğretim politikalarının merkezine yerleştirerek bu alanda çalışmalar yapmaktadır. Küresel yükseköğretimin önemini göz önünde bulundurduğumuzda, elde edilen sonuçların yükseköğretim politikaları için önemli bir roller taşımaktadır (Özer, 2017). Bu alanda yapılan araştırma sayısının ve özellikle sistematik derleme çalışmalarının az oluşu dikkate alındığında bu çalışmanın literatüre önemli bir katkı sunabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, yükseköğretimdeki küreselleşme ve uluslararasılaşma alanlarında yaşanan güncel gelişmelerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmacılar, Web of Science veri tabanında yer alan 2018 yılı ve sonrasında yayınlanan makaleler üzerinde analiz yaparak çeşitli sorulara yanıt aramışlardır.

- Küresel yükseköğretim alanında Web of Science veri tabanında yer alan 2018 yılı ve sonrası makalelerin yayın yılı, araştırmanın yapıldığı ülke, yöntem, örneklem türleri açısından sıklığı nedir?
- Küresel yükseköğretim alanında yayınlanan makalelerin konu alanları nelerdir?
- Küresel yükseköğretim alanında yayınlanan makalelerin ulaştığı sonuçlar nelerdir?

Bu şekilde, yükseköğretimde küreselleşme ve uluslararasılaşma alanında yapılan çalışmalara bir bakış açısı sunulması ve bu konuda gelecekteki araştırmalara yönelik bir yol haritası oluşturulması hedeflenmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışmada sistematik derleme yöntemi kullanılmıştır. Sistematik derleme çalışmaları, belirli sorular ve hedeflerin net bir şekilde tanımlanması, incelenen çalışmaların uygunluğunun değerlendirilmesi, belirlenen kriterlere uyumun sağlanması, kapsamlı bir araştırma yapılması ve dahil edilen çalışmaların şeffaf bir şekilde incelenmesi gibi aşamalardan oluşur (Aromataris & Pearson, 2014). Bu yöntem, belirli bir alanda yapılan araştırmaların eğilimlerini ve bulgularını anlamak için yapılandırılmış ve kapsamlı bir sentez yapmayı sağlar (Karaçam, 2014). Ayrıca, bilimsel çalışmaların eleştirel bir yaklaşımla analiz edilmesine ve sentezlenmesine olanak tanır (Dybå & Dingsøyr, 2008). Sistematik inceleme yöntemi, araştırmacılara belirli bir konuda mevcut literatürü detaylı bir şekilde analiz etme ve sentezleme imkânı verir. Araştırmacılar, önceden belirlenen kriterlere uygun olan çalışmaları titizlikle değerlendirir ve bu çalışmaların sonuçlarını objektif bir şekilde inceler (Aromataris & Pearson, 2014).

Bu çalışmada, yükseköğretimde küreselleşme ve uluslararasılaşma alanında yapılan çalışmaların taraması yapılmış ve belirlenen kriterlere uygun olan makaleler seçilmiştir. Seçilen makaleler daha sonra detaylı bir inceleme ve analiz sürecine tabi tutulmuştur. Yükseköğretimde küreselleşme ve uluslararasılaşma alanında yapılan çalışmaların analiz edilerek anlaşılması adına sistematik inceleme yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda aşağıda belirtilen işlem basamakları kullanılmıştır.

Literatürün Belirlenmesi

Bu çalışma için literatür taraması için Web of Science veri tabanı kullanılmıştır. Tarama, başlık bölümlerinde “Global Higher Education”, “International Higher Education”, “Transnational Higher Education” anahtar kelimeleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Web of Science veri tabanı, SCI (Science Citation Index), SSCI (Social Sciences Citation Index) ve A&HCI (Arts & Humanities Citation Index) indekslerini içerir ve çeşitli makale türlerini kapsar. Ayrıca, veri tabanı içerisinde referanslarla ilgili bilgiler de bulunmaktadır (Mongeon & Paul-Hus, 2016). Veri tabanının önemli indeksleri içermesi dolayısıyla kapsamlı ve güvenilir olması, bu çalışmanın literatür taraması için tercih edilmesinde önemli bir faktördür. Araştırma kapsamında incelenecek makaleler 2018 yılı ve sonrası ile sınırlanmıştır. Buradaki temel gerekçe, küresel yükseköğretimin son yıllarda yaygınlaşma hızının artması ve güncel verilerin analiz edilmesinin daha geçerli sonuçlar vereceği düşüncesidir.

1.1. Tarama Süreci

Sistematik inceleme çalışmaları, araştırmanın amacına ve kapsamına uyan makaleler üzerinden gerçekleştirilir. Araştırmacı tarafından belirlenen dahil etme ve hariç tutma kriterleri bağ-

lamında inceleme havuzu oluşturulur. Bu çalışmada yükseköğretim konu alanında yayın yapan dergiler seçilerek diğer yayınlar inceleme dışında bırakılmıştır. Tarama sürecinde makalelerin özetleri incelenerek uygun olmayan makalelerin araştırma kapsamı dışına çıkarılması sağlanmıştır.

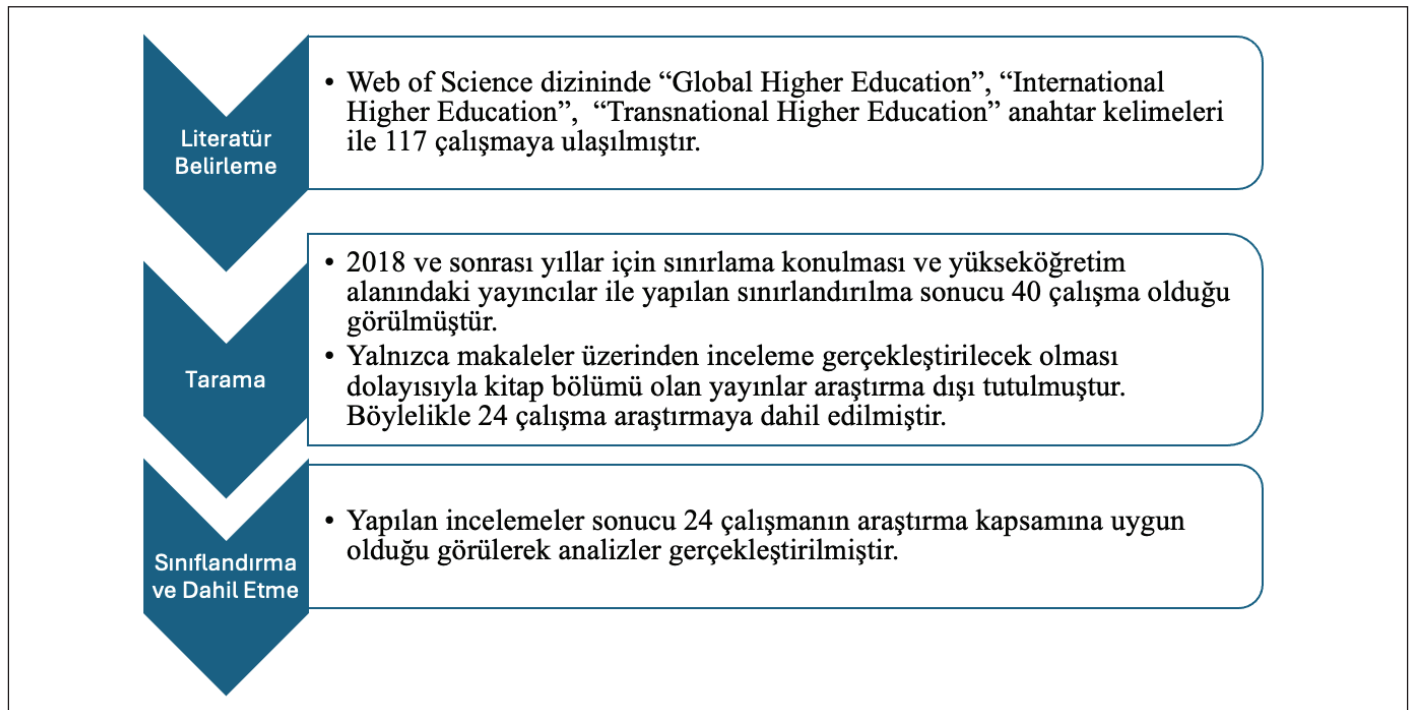
1.2. Sınıflandırma

Mevcut çalışmada tam metin olarak makalelerin incelenmesi bu aşamada gerçekleştirilmiştir. Araştırma amacına uygun olmayan araştırmalar bu adımda inceleme dışına çıkarılmıştır. Konu alanı üzerinden makalelerin sınıflaması gerçekleştirilmiştir. Oluşturulan sınıflama bulgular bölümünde sunulmuştur.

1.3. Dahil Etme Süreci

Bu çalışmanın dahil etme sürecinde Web of Science veri tabanında başlıklar içinde arama seçilerek, “Global Higher Education”, “International Higher Education”, “Transnational Higher Education” anahtar kelimeleri ile tarama gerçekleştirilmiştir. 2018 ve sonrası yıllarda gerçekleştirilen makaleler ile tarama sınırlandırılmıştır. Bir sonraki adımda yalnızca yükseköğretim alanında yayın yapılan dergilerde yapılan yayınların gösterilmesi sağlanmıştır. Yalnızca makale olan çalışmalar araştırma kapsamına alınmıştır. Bu kriterler ile “Global Higher Education” anahtar kelimesinde 2, “International Higher Education” anahtar kelimesinde 10, “Transnational Higher Education” anahtar kelimesinde 12 çalışmaya ulaşılmıştır. Toplam 24 makalenin araştırma kapsamında incelenmesi sağlanmıştır.

Araştırmada yayın yılı, araştırmanın yapıldığı ülke, yöntem, örneklem türleri, konu alanı ve araştırma sonucunda ulaşılan temel düşünceler açısından inceleme yapılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen makaleler ek olarak sunulmuştur.

Şekil 1: Sistematik inceleme süreci.

BULGULAR

Makalelerin Yayın Yılına İlişkin İnceleme

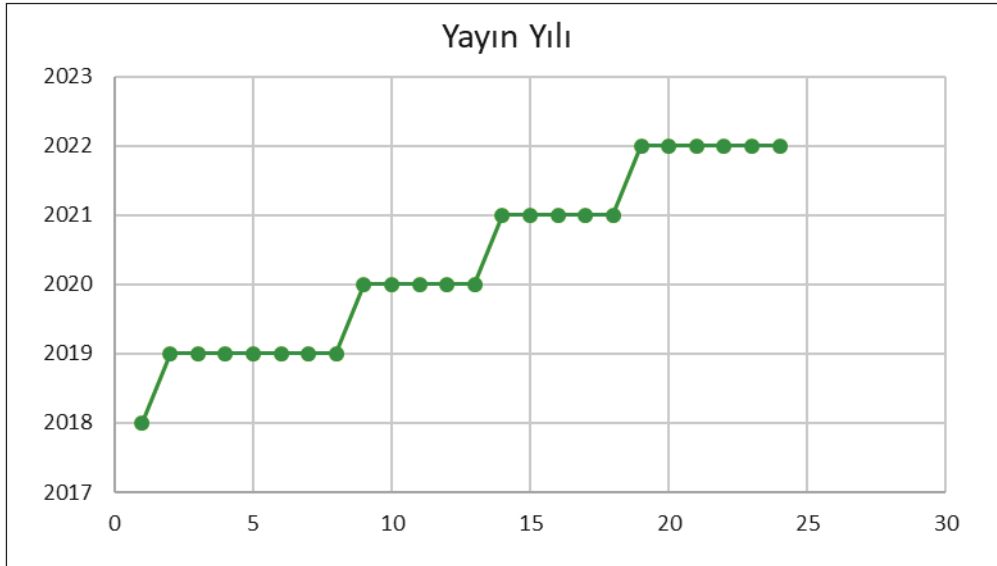
Küresel yükseköğretim başlığı altında araştırmaya uygun olarak değerlendirilen makalelerin yayın yılları Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2’de görüldüğü üzere, 2018 yılında küresel yükseköğretim alanında dahil etme kriterlerine uygun bir adet araştırmaya ulaşılmıştır. 2019 yılı, en sık yayının yapıldığı yıl olmuştur ve her yıl bu alanda belirli sayıda araştırma yapılmaya devam edilmiştir. Bu, araştırmacıların konu alanını incelemeye değer bulduğunu ve alanda araştırılması gereken boşluklar olduğunu göstermektedir. Küreselleşmenin hızlandığı bu çağda, gelişen teknoloji ile birlikte küresel nitelik taşıyan yükseköğretim kurumlarının sayısının artacağı ve konunun öneminin ilerleyen yıllarda da devam edeceği düşünülebilir.

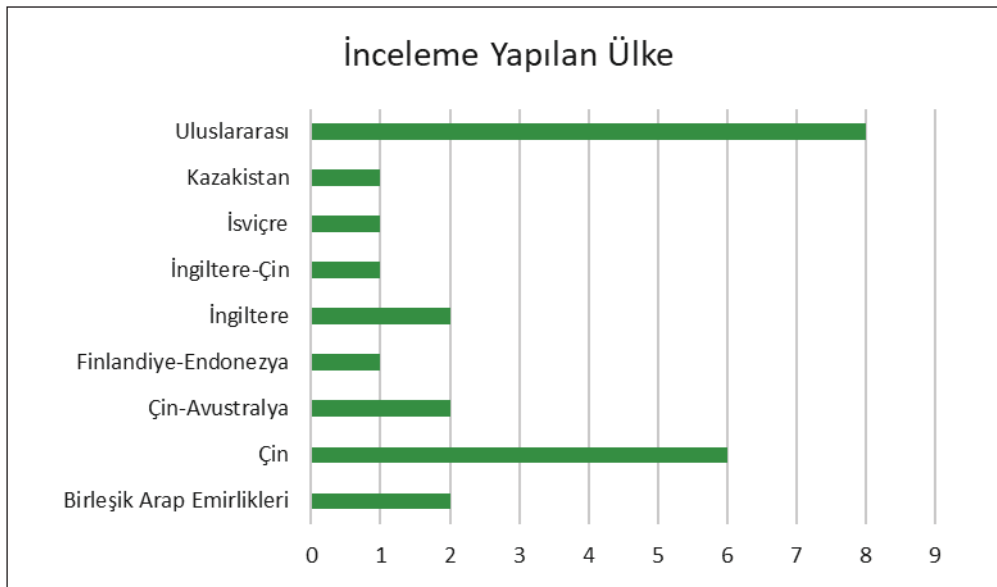
Makalelerin Ülke Kapsamlarına İlişkin İnceleme

Küresel yükseköğretim başlığı altında araştırmaya uygun olarak değerlendirilen makalelerin ülke kapsamı Şekil 3’te sunulmuştur.

Küresel yükseköğretim kurumlarında eğitim gören öğrenci sayısında Çin, ilk sırada gelen ülkeler arasındadır (Ge, 2022). Şekil 3’te görüldüğü üzere, Çin ve Çinli öğrencilerin kapsama dahil edildiği araştırma sayısı büyük orana sahiptir. Uluslararası bağlamda küresel yükseköğretimi değerlendiren araştırmalarda, sıklıkla gerçekleştirilmiştir. İngiltere bağlamında gerçekleşen üç çalışma, Avustralya bağlamında gerçekleşen iki çalışma ve Birleşik Arap Emirlikleri bağlamında gerçekleşen iki çalışma bulunması dikkat çekicidir. Bu veriler, Çin, Kazakistan, İngiltere, Finlandiya, Avustralya, İsviçre ve Birleşik Arap Emirlikleri’nin küresel yükseköğretimde önemli aktörler olduğunu göstermektedir.

Şekil 2: Makalelerin yayınlanma yılları.

Şekil 3: Araştırmaların ülke kapsamı.

Makalelerin Araştırma Desenleri ve Yöntemlerine İlişkin İnceleme

Küresel yükseköğretim başlığı altında araştırmaya uygun olarak değerlendirilen makalelerin araştırma desenleri Şekil 4'te sunulmuştur.

Makalelerin araştırma desenlerinde en çok nitel yaklaşımların kullanıldığı (f=20), nitel (f=2) ve karma (f=2) yöntemlerin ise eşit sayıda kullanıldığı görülmektedir. Kullanılan araştırma yöntemlerine ilişkin oluşturulan Şekil 5 daha açıklayıcı bir izlenim sunacaktır.

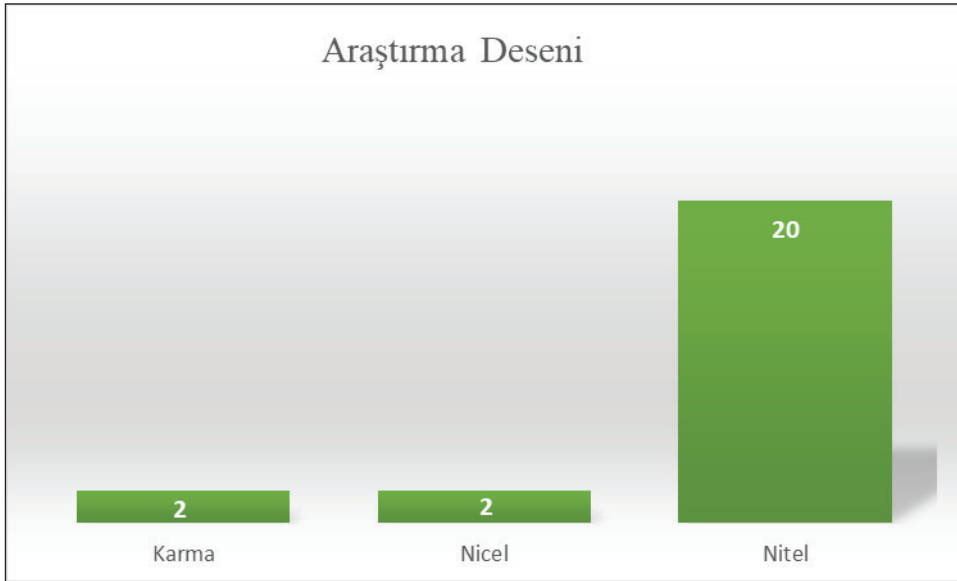
Doküman incelemesi, küresel yükseköğretim konusunda sıklıkla tercih edilen bir nitel yaklaşımdır. Bu çalışmada, mevcut durumların derinlemesine analizini gerçekleştirmek amacıyla durum çalışması (7 çalışma) ve olgubilim çalışması (1 çalışma)

yapılmıştır. Nicel araştırma yöntemlerinden ise betimsel tarama ve ilişkisel tarama yöntemleri tercih edilmiştir. Ayrıca karma yöntem uygulanan çalışmalarda ölçek uygulamaları ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır.

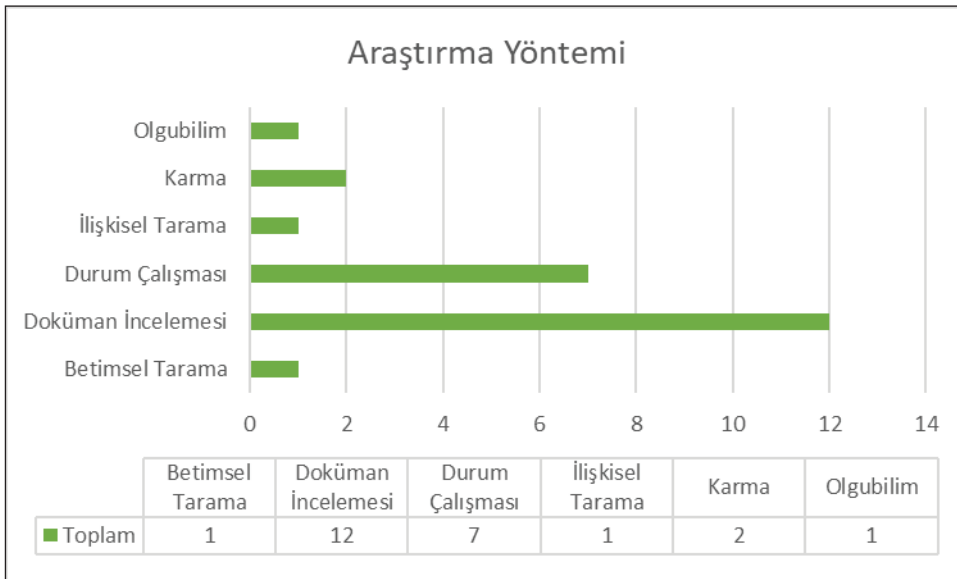
Makalelerin Örneklem Türüne İlişkin İnceleme

Küresel yükseköğretim başlığı altında araştırmaya uygun olarak değerlendirilen makalelerin örneklem türleri Şekil 6'da sunulmuştur.

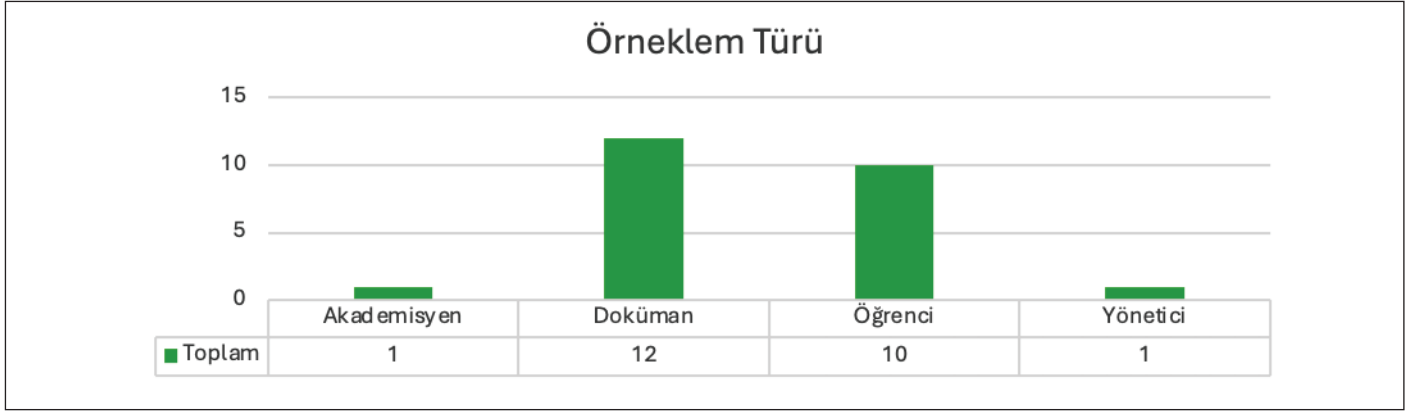
Doküman analizinin sıklıkla kullanılmasının bir örneği olarak, bu çalışmada da dokümanlar kullanılmıştır. Küresel yükseköğretim konu alanında gerçekleştirilen çalışmalarda, en sık kullanılan örneklem türü öğrencilerdir ve toplamda 10 çalışmada bu örneklem tipi kullanılmıştır. Ancak, akademisyenler ve yöneticiler gibi diğer örneklem gruplarının kullanıldığı çalışmaların sayısı oldukça sınırlıdır.

Şekil 4: Makalelerin araştırma desenleri.

Şekil 5: Makalelerin araştırma yöntemleri.

Şekil 6: Makalelerin örneklem türleri.

Makalelerin Araştırma Kapsamı ve Konu Alanlarına İlişkin İnceleme

Küresel yükseköğretim (K.Y.Ö.) başlığı altında araştırmaya uygun olarak değerlendirilen makalelerin kapsamı ve konu alanları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1 incelendiğinde, küresel yükseköğretimin çıktıklarına odaklanan çalışmaların sayısının oldukça fazla olduğu (f=6) gö-

rülmektedir. Bu çalışmalarda küresel yükseköğretimin tercih edilmesi, kalitesi, problemleri ve politikaları gibi birçok farklı konu ele alınmıştır. Ayrıca, COVID pandemisinin küresel yükseköğretim politikalarında yarattığı değişimi inceleyen bir çalışma da bulunmaktadır ve bu değişim kapsamında ele alınmıştır. Bu veriler, küresel yükseköğretim konusunun çeşitli yönlerinin araştırmacılar tarafından önemli bir ilgi odağı olduğunu göstermektedir.

Tablo 1: Makalelerin Kapsamı ve Konuları

Kapsam	Frekans	Konu
Araştırma İnceleme	1	Uluslararası yükseköğretim araştırmalarının kritiği
K.Y.Ö. Politikaları	4	Çin’in uluslararası yükseköğretim politikaları Uluslararası yükseköğretimde yönetim modelinin desteklenmesi: Çin örneği Uluslararası yükseköğretimde öğretme ve öğrenme deneyimleri Yetenek yönetimi alanında yönetici akademik kadronun stratejileri
K.Y.Ö.’de Değişim	1	Pandeminin uluslararası yükseköğretim politikasında yarattığı değişim
K.Y.Ö.’nün Çıktıları	6	Öğrenme deneyimlerinin incelenmesi Uluslararası yükseköğretim mezunlarının kendi ülkesine katkısı Öğretmenlerin meslek algısı ve beklentileri Uluslararası yükseköğretimin kamuya katkısı Pandeminin uluslararası yükseköğretimde öğrenci iyi oluşuna etkisi Öğretim üyeleri arası sosyal sermayenin gelişimi
K.Y.Ö.’nün Tercih Edilmesi	5	Uluslararası yükseköğretimde kurum stratejisi Çinli öğrencilerin uluslararası eğitimi seçme motivasyonları Uluslararası yükseköğretimi seçmenin ve başarmanın arka planı İngiliz üniversitelerine yapılan kayıtların incelenmesi Uluslararası yükseköğretimde kampüs tasarımının etkileri
K.Y.Ö.’de Kalite	3	Kalitenin artırılması adına yönetim modellemesi Uluslararası yükseköğretimin zorlukları ve başarı faktörleri Uluslararası yükseköğretimde kaliteyi etkileyen faktörler
K.Y.Ö.’de Problemler	4	Uluslararası yükseköğretimde ülkelerin sistemsel farklılıkları Uluslararası yükseköğretimde doğu batı arası kolonisel anlaşmazlıklar Uluslararası yükseköğretimde öğrenci temsiline ilişkin inceleme Bilginin sömürgecilikten kurtulmasına yönelik kavramsal zorluklar

Makalelerin Sonucunda Ulaşılan Düşüncelere İlişkin İnceleme

Küresel yükseköğretim (K.Y.Ö.) başlığı altında araştırmaya uygun olarak değerlendirilen makalelerin sonuç, tartışma ve önerilerinden çıkarılan temel düşünceler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2 üzerinden küresel yükseköğretim çok boyutlu olarak ele alınmış ve incelemeler gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın amacı doğrultusunda ‘Küresel yükseköğretimde neler oluyor?’ sorusu araştırmalarda ulaşılan temel düşünceler üzerinden tartışılmıştır.

Tablo 2: Makalelerin Sonucunda Ulaşılan Temel Düşünceler

Kapsam	Ulaşılan Düşünce
Araştırma İnceleme	Araştırmacılar yükseköğretime ilişkin bulguları daha detaylı aktarmalı ve açıklama sunmalıdır.
K.Y.Ö. Politikaları	Uluslararası yükseköğretimde kurumlar arası uyum ve rekabet mantığı harmanlanarak müzakere edilmesi sağlanmalıdır. Çin’in uluslararası öğrenci sayısı 2017’de 250 bini geçmiştir. Merkezi hükümet bu anlamda destek vermektedir. Merkezi hükümetin politik duruşuna rağmen bu durum başarı getirmektedir. Öğretimde daha çok Çinli öğretmenlerden öğretmen merkezli bir yaklaşım beklenirken, yabancı öğretmenlerden öğrenci merkezli bir yaklaşım beklenmektedir. Akademik personelin gelişimi bir yatırım olarak görülmelidir. Kampüsün var olan fonları yeni yetenekleri çekmek, mevcut olanları elde tutmak ve ödüllendirmek amacı ile kullanılmalıdır.
K.Y.Ö.’de Değişim	Öğrencilerin eğitim sistemlerinde aktif öğrenime katılamamaları eğitim geleceklere açısından belirsizlik yaratmakta bu da sosyal ayaklanmalara yol açabilme ihtimali taşımaktadır.
K.Y.Ö.’nün Çıktıları	Uluslararası kurulan bağlantılar bilgi ve kaynak aktarımı artırmakta sosyal ilişkilerin güçlenmesini sağlamakta ve öğretim üyelerinin sosyal sermayesine katkıda bulunmaktadır. Kültürel cehaleti azaltan farklılıkların anlaşılmasını kolaylaştıracak öğrenme deneyimleri geliştirilmesi sağlanmalıdır. Ekonomi, eğitim ve beşeri sermayenin gelişmesi adına uluslararası yükseköğretim mezunlarının bilgilerinden yararlanılmalıdır. Ugandalı katılımcılar Çin’in politik duruşu konusunda kararsız kalmalarına rağmen mezuniyet sonrası ilişkiyi sürdüreceklerini, Çin dili ve kültürüne hâkim olmanın iş gücü piyasasında avantaj sağlayacağını ifade ettiler. Öğrencilerin iyi oluşlarını desteklemek adına yükseköğretim yönetiminde pratik değişiklikler tartışılmalıdır. Öğretmenler yalnızca sınıflarında bir öğretmen değil toplumlarında bir uzman hâline gelmelidir.
K.Y.Ö.’nün Tercih Edilmesi	Belirli milletten öğrencilere yönelmek uygun bir strateji olarak değerlendirilebilir. İngiliz üniversitelere kayıt oranı düşüş eğilimi göstermektedir. Pandemi kısmi bir artış yaratsa da bunu net bir veri olarak almak doğru olmayabilir. Öğrencilerin kozmopolit yaşam tarzı bulunan ailelere sahip olması genel gerekçe olarak verilebilir. İstihdam beklentileri eğitimin pazarlanmasında dikkate alınmalıdır. Amaca uygun ve donanımlı olan kampüsler öğrenciler tarafından hem tercih ediliyor hem de yüksek memnuniyetle karşılanıyor. Aynı şekilde öğrenciler iyileştirilmiş imkânların eğitimleri için önemli faydalar taşıdığını ifade etmiştir.
K.Y.Ö.’de Kalite	Sunulan kavramsal çerçeve öğrenci deneyimlerini iyileştirerek eğitim kalitesini artıracaktır. Uygun planlama ve uygulama basamakları ile yerli değil yabancı programlar geliştirilmelidir. Dil problemlerinin ortadan kaldırılmasının sağlanması gerekir.
K.Y.Ö.’de Problemler	Kapitalist sömürgeciliğin küreselleşmesi bu duruma neden olurken Asya’nın ekonomik ve politik üstünlüğüne karşı batının bilgi gücü ayrıcalığını sürdürmektedir. Öğrenci temsiline kavramsal alt yapısı uluslararası yükseköğretimde tam olarak oluşturulmamıştır. Bu anlamda formülizasyon geliştirilmesi araştırmacılara önerilir. Eğitimin küreselleşmesine rağmen batının derin köklere sahip varsayımları üzerinden devam edilmesi eleştirilmektedir. Evrenselleşme yeni düşünce akımlarının ortaya çıkması ve desteklenmesi gerekliliği belirtilmektedir. Eğitim sistemleri arasındaki çelişkilerin ortadan kaldırılması gerekir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu araştırmada, yükseköğretimdeki küreselleşme ve uluslararasılaşma alanlarında yaşanan güncel gelişmelerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar bulgularda aktarılan sıralamaya uygun olarak araştırmaların yayın yılı, ülke kapsamları, araştırma desenleri, yöntemleri, örneklem türleri, kapsam ve konu dağılımları ile ulaşılan düşünceler bağlamında sunulmuştur.

Küresel yükseköğretime ilişkin çalışmalar yayın yılları açısından değerlendirildiğinde, Aydın (2022) tarafından yapılan çalışmanın dikkat çekici bulunmuştur. Bu çalışmada 'Yükseköğretimde Uluslararasılaşma' kapsamında 12 araştırmaya yer verilmiştir. Söz konusu araştırmaların 5 tanesi 2017 yılında, 3 tanesi 2018 yılında, 2 tanesi 2019 yılında ve 2 tanesi de 2020 yılında yapılmıştır. 2017 de daha fazla sayıda araştırma gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu çalışmada ise 2018-2022 yılları arasında ait çalışmalar incelenmiştir. Yıllar arası benzer sayılarda incelenen bir konu olduğu ifade edilebilir.

Crăciun'un (2018) yaptığı çalışmada, uluslararasılaşma stratejisi olan ülkelerin bu stratejilerini yayımlama yılları incelenmiştir. 2002-2016 yıllarını kapsayan çalışmada, en az uluslararasılaşma stratejisinin yayımlandığı yılların 2002-2007 arası olduğu belirtilmiş, 2013 ve 2014 yıllarının ise ülkeler tarafından en fazla stratejinin yayınlandığı yıllar olarak öne çıktığı tespit edilmiştir. Ülkelerin yükseköğretimde uluslararasılaşma stratejilerini açıkladığı bu yıllarda yapılan çalışmaların aynı oranda etkilendiği düşünülebilir.

Ülke kapsamı açısından değerlendirildiğinde, özellikle uluslararası kapsamda ülkelerin karşılaştırmalı analiz ve değerlendirmelerinin yer aldığı çalışmaların çok sayıda olduğu görülmüştür. Adriana Perez-Encinas (2018), Altbach & De Wit (2018), Crăciun (2018) ve De Wit (2019) tarafından yapılan araştırmalar yükseköğretimin uluslararasılaşmasını uluslararası kapsamda incelemiştir.

Uluslararasılaşma sürecinde sürekli rekabet içerisinde olan Avrupa ülkelerine yönelik çalışmalar incelendiğinde, bazı önemli çalışmalar öne çıkmaktadır. Berg (2018) tarafından yapılan çalışmada Almanya'da uluslararasılaşma alanında yapılan incelemeye yer verilmiştir. Fiş & Gologan (2018) tarafından yayımlanan çalışmada ise Romanya'daki yükseköğrenim öğrencilerinin görüşlerine göre uluslararasılaşmayı geliştirme konusu ele alınmıştır. Ergin vd., (2019) tarafından yapılan çalışmanın alanı ise Türkiye olarak belirlenmiştir.

Öte yandan, Crăciun'un (2018) çalışmasında, uluslararasılaşmaya ilişkin stratejilere sahip olan ülkeler alfabetik sırayla sıralanmıştır. Bu ülkeler şunlardır: Avustralya, Belçika, Kanada, Küba, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Almanya, İrlanda, Japonya, Kazakistan, Güney Kore, Litvanya, Malezya, Hollanda, Yeni Zelanda, Norveç, Polonya, Singapur, İspanya, İsviçre ve Birleşik Krallık. Crăciun'a göre (2018), bu ülkelerin özellikleri incelendiğinde, uluslararasılaşmaya yönelik çeşitli bulgular belirlenmektedir. Stratejik olarak yükseköğretimin uluslararasılaşması, özellikle Avrupa'da yoğun bir şekilde düşünülmektedir. Ulusal yükseköğretim uluslararasılaşma stratejisine sahip ülke-

lerin dağılımına bakıldığında; (Birleşmiş Milletler Ülke Gruplandırmasına göre) Avrupa'da 13, Asya'da 5, Okyanusya'da 2, Kuzey Amerika ve Karayipler'de 1 ülkenin yer aldığı görülmektedir. Ancak Afrika, Orta Amerika, Orta Doğu ve Güney Amerika'da uluslararasılaşma stratejisine sahip hiçbir ülke bulunmamaktadır. Gökçen & Nasır (2016) tarafından yapılan bir çalışmada ise dünyanın en çok uluslararası öğrenci kabul eden beş ülkesinin ABD, İngiltere, Avustralya, Fransa ve Almanya olduğu belirtilmiştir. Bu bilgiler, yükseköğretimde uluslararasılaşma alanında yeni çalışmalar yapılabilmesi için hangi ülkelerin öne çıktığı konusunda bir fikir vermektedir.

Araştırma deseni olarak incelendiğinde hem nicel hem de nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı görülmektedir. Özellikle bulguları açısından karma desenli çalışmaların dikkat çektiği belirlenmiştir (Bedenlier & Zawacki-Richter, 2015; Fiş & Gologan, 2018). Nicel çalışmaların ve karma desenli araştırmaların nitel çalışmalara göre daha az sayıda olduğu görülmüştür.

Abakar'ın (2021) 689 yabancı öğrenci ile gerçekleştirdiği çalışma, nicel analiz yöntemli araştırmalara bir örnek olarak gösterilebilir. Diğer bir araştırma ise Yılmaz (2016) tarafından yapılan, Türkiye'de bulunan 166 devlet ve vakıf üniversitesinin Uluslararası İlişkiler Ofislerinin yöneticileri ile gerçekleştirilen çalışmadır.

Karma desenli çalışmalar arasında yer alan Fit & Glogan'ın (2018) çalışmasında, 19 farklı yükseköğretim kurumundan elde edilen veriler üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Ayrıca Çalışkan'ın (2019) çalışmasında, 12 yükseköğretim kurumunun orta ve üst düzey yöneticileri ile görüşmeler gerçekleştirilerek karşılaştırmalı bir genel durum analizi yapılmıştır.

"Yükseköğretimin Uluslararasılaşması" alanında daha çok nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı görülmektedir. Nitel yöntemlerin alana sağladığı derinlemesine bilgilerin faydalarının yanı sıra nicel yöntemler ile elde edilebilecek veri setlerinin politika yapıcılar ve eğitimciler için önemli bir kaynak oluşturabileceği ifade edilebilir.

"Yükseköğretimin Uluslararasılaşması" konulu çalışmalarda doküman analizi yönteminin sıklıkla tercih edildiği göze çarpmaktadır (Gündoğdu vd., 2016; Özer, 2017). Bu çalışmada da benzer yönde bir sonuca ulaşılmıştır. Uluslararası yükseköğretimin sistematik bir yapıya sahip olmamasına paralel olarak üniversitelere özgü durum çalışmaları sıklıkla tercih edilen diğer bir yöntem olmuştur.

Örneklem açısından bakıldığında doküman incelemeleri araştırmaların önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Yine önemli sayıda öğrenci örnekleme kullanılarak yapılan çalışmalar mevcuttur. Öğrenci örnekleme ile yapılan çalışmalar uluslararası yükseköğretimin işleyişine dair pratik sonuçlar içermektedir. Yönetici ve akademisyenleri örneklem alan çalışma sayısı ise oldukça sınırlıdır. Bu sonuç önemli bir inceleme alanı bulunduğu işaret etmektedir.

Makalelerin kapsam ve konularına ilişkin yapılan analiz sonucunda, küresel yükseköğretim alanında çeşitli konuların ele alındığı görülmektedir. Bu konular arasında küresel yükseköğretimin politikaları, pandeminin yarattığı değişim, çıktılar, ter-

cih edilme durumu, uygulanan programların kalitesi ve küresel yükseköğretimde yaşanan sorunlar önemli çalışma alanları olarak belirlenmiştir.

Sistemik derleme olarak küresel yüksek öğretimi inceleyen sınırlı sayıda çalışma bulunmakta olup, Mwangi vd., (2018) 2000-2016 yılları arasında hazırlanan, uluslararası yükseköğretime ilişkin çalışmaları incelemiştir. Bir alana dair genel bir değerlendirme sunan çalışmaların olması, literatürde yer alan bilgilerin bir arada değerlendirilerek sunulması geniş bir çerçeve sunmaktadır. Bu anlamda konuya dair sistemik derleme çalışmaları alana katkı sunacaktır.

Küresel yükseköğretim politikaları bu alanda en önde gelen ülkelerden biri olan Çin merkezli araştırmalara daha çok konu olmuştur. Gelişme aşaması devam eden bu üniversite konseptinde politikalara dair incelemeler işlevsel ve işlevsel olmayan durumların belirlenmesi için gereklidir.

Pandemi gibi olağandışı durumların küresel yükseköğretime etkilediği ve bu konuda yapılan çalışmaların sayısının arttığı da görülmüştür. Pandeminin yol açtığı uzaktan eğitim politikalarının yaygınlaşması ve öğrenci devamına ilişkin olumsuz etkileri, küresel yükseköğretime etkilemiştir. Bu konuda yapılan çalışmaların, küresel yükseköğretimdeki değişimi ve yeni yaklaşımları anlamak adına önemli olduğu düşünülmektedir.

Özellikle öğrenimin çıktılarını üzerine gerçekleşen araştırmaların sıklıkla tercih edildiği dikkat çekmektedir. Küresel yükseköğretim kurumlarının, bilimin ve bilim insanlarının yerel sınırların ötesinde uluslararası katkılar sağlamayı amaçladığı düşünüldüğünde, uygulanan eğitim programlarının sonucunda ulaşılan çıktıların değerlendirilmesi faydalıdır.

Uluslararası sistemde öğrenci çekme amacının önemi göz önüne alındığında, bu üniversitelerin tercih edilmelerini anlamaya yönelik araştırmaların da sıklıkla yapıldığı gözlemlenmiştir. Ülkelerin veya üniversitelerin uluslararası yükseköğretim politikalarının incelenmesi de benzer amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Küresel yükseköğretim kurumlarından alınacak faydaya dair öğrenci beklentilerinin yüksek oluşu, eğitimin kalitesinin sorgulanmasını beraberinde getirmektedir. Bu nedenle, bu kurumlarda yaşanan problemlerin anlaşılması ve giderilmesi, kalite sorununun çözülmesinde ve tercih edilebilirliğin artırılmasında önemli bir etki yaratabilecektir. İncelenen makalelerin bu anlayışlar doğrultusunda hazırlandığı düşünülmektedir.

Küresel yükseköğretim alanında yapılan çalışmaların sonuçları üzerinden ulaşılan temel düşüncelerin incelenmesinin, alana dönük çok yönlü bir katkı sunacağı düşünülmektedir. Küresel yükseköğretimin politikaları, pandeminin yarattığı değişim, çıktılar, tercih edilme durumu, uygulanan programların kalitesi ve küresel yükseköğretimde yaşanan sorunlar başlıkları doğrultusunda temel düşünceler incelenmiştir.

Küresel yükseköğretim politikalarında kurumlar arası uyum ve rekabet mantığının önemli olduğu vurgulanmaktadır (Qi, 2021). Ayrıca, hükümetlerin öğrencileri destekleyen yöntemler uygulaması gerektiği ifade edilmektedir (Chan & Wu, 2020). Üniver-

sitelerin sahip olduğu akademisyenleri teşvik ederek onların sistem içerisinde kalmasının sağlanması da önemli bir husustur (Neri & Wilkins, 2019). Özellikle yabancı akademisyenlerin öğrenci merkezli yaklaşım sergilemelerinin teşvik edilmesi, eğitim politikalarının etkinliği açısından önemlidir (Liu vd., 2021).

COVID-19 pandemisinin öğrencilerin aktif öğrenimini olumsuz etkilediği ve belirsizlik etkisi yarattığı da gözlemlenmiştir (Tilak & Kumar, 2022). Ancak, küresel olarak kısıtlama tedbirlerinin büyük oranda kaldırılmış olması, bu etkinin zaman içinde azalabileceğine işaret etmektedir.

Öğrenci çıktılarını odaklanıldığında, alınan eğitimin toplumsal katkı sağlaması gerekliliği vurgulanmaktadır (Rytivaara vd., 2019). Uluslararası öğrencilerin ülkelerinin ekonomi, eğitim ve beşeri sermayesinin gelişmesine katkı sağlayabileceği de belirtilmektedir (Jonbekova vd., 2022). Ayrıca, öğrencilerin eğitim aldıkları yerlerde dil ve kültüre yönelik kazandıkları hâkimiyetin iş gücü piyasasında da etkili olacağı ifade edilmektedir (Mulleve, 2020). Eğitim yönetiminde iyi oluşun desteklenmesi ve kültürel farklılıkların anlaşılmasını sağlayacak öğrenme deneyimlerinin kazanılması önemli hedefler arasındadır (Amoah & Mok, 2022). Son olarak, akademisyenlerin sosyal sermayesini artırmada uluslararası öğrencilerin olumlu etkiler taşıdığı da vurgulanmıştır (Bordogna, 2019).

Öğrenci tercihleri ve istihdam beklentileri, küresel yükseköğretimin önemli konularından biridir ve bu faktörlerin göz önünde bulundurulması önemlidir (Liu vd., 2021). Yeni kurulan üniversitelerin belirli milletlere yönelmesi, stratejik bir yaklaşım olarak ele alınabilir (Wilkins & Huisman, 2021). Bu bağlamda, öncü sayılabilecek İngiliz üniversitelerindeki kayıt eğiliminin düşüşte oluşu, farklı fırsatlar ve değişen tercihleri işaret edebilir (Bennell, 2022). Küresel yükseköğretim öğrencilerinin kozmopolit yaşam tarzı bulunan ailelere sahip olması, tercih edilme sıklığı açısından etkileyici bir faktördür (Delval & Bühlmann, 2019).

Küresel yükseköğretimin kalitesini artırmak için önemli olan unsurlardan biri, öğrenci deneyimlerini iyileştirecek kavramsal çerçeveler sunmaktır (Tsiligiris & Hill, 2021). Ayrıca, kaliteyi sağlamak için geliştirilen programlarda planlama ve uygulama basamaklarının uygun biçimde oluşturulması da büyük önem taşır (Tran vd., 2022). Dil problemlerinin ortadan kaldırılması da kalite açısından oldukça önemli bir adımdır (Hu vd., 2019).

Bu alandaki araştırmalardan biri, kapitalist sömürgeci anlayışı eleştiren ve batının bilim gücünün, Asya'nın yükselen politik ve ekonomik gücüne karşı ayrıcalık getirdiğini ifade eden bir çalışmadır (Chatterjee & Barber, 2020). Ayrıca, evrensel sistemin batının derin köklerine sahip anlayışla kurgulanmasının problem yarattığını ve evrensellik adına yeni düşünce akımlarının desteklenmesi gerektiğini belirten bir başka araştırma da bulunmaktadır (Seats, 2020). Ülkeler arasındaki eğitim sistemlerinde bulunan çelişkilerin giderilmesi de önemli bir alan olarak ele alınmalıdır (Dai vd., 2020). Ayrıca, uluslararası yükseköğretimde öğrenci temsili kavramının tam olarak oluşturulamaması, bu alanda formülasyon geliştirilmesini gerektiren bir konudur (Inouye vd., 2022).

Elde edilen sonuçlardan hareketle; üniversitelerin küreselleşme adımları atmalarının, günümüzde teknolojinin de katkısıyla kolaylaştığı ve küresel yükseköğretim alanında uluslararası kabul gören bilimsel indekslerde yayınlanan çalışma sayısının artmasının oldukça önemli olduğu görülmektedir. Küresel yükseköğretimin farklı yönlerinin anlaşılabilmesi adına akademisyenler ve üniversite yönetimleri üzerine yapılan araştırmaların sayısının artırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, farklı ülkelerin küresel yükseköğretimdeki durumunu inceleyen çalışmalar ile alanda karşılaştırma yapılabilmesini daha mümkün kılabilir. Bu alandaki çalışmaların genellikle nitel yaklaşımlarla gerçekleştirildiği gözlemlenmektedir. Öğrencilerin, akademisyenlerin ve üniversite yönetimlerinin tutumları ve yeterlilikleri üzerine gerçekleştirilecek nicel çalışmalar, yükseköğretim alanında yapılan diğer çalışmalarla benzerlikler ve farklılıklar açısından değerlendirme imkânı sağlayarak alanı zenginleştirebilir.

KAYNAKLAR

- Abakar, M. M. İ. (2021). *Küresel Eğitim Pazarlamasının Ülke İmajına Etkisi: Türkiye'deki Yabancı Uyruklu Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Akkutay, E. A. (2017). Yükseköğretimde küreselleşme ve yansımaları. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-16.
- Allen, M. & Ogilvie, L. (2004). Internationalization of higher education: potentials and pitfalls for nursing education. *International Nursing Review*, 51(2), 73-80
- Altbach P. G., & Knight J. (2007). The internationalization of higher education: Motivation and realities. *Journal of Studies in International Education*, 11(3-4), 290-305.
- Altbach, P. (2002). Perspectives on internationalising higher education. *International Higher Education*, 27, 6-8.
- Altbach, P., & De Wit, H. (2018). Are we facing a fundamental challenge to higher education internationalization?. *International Higher Education*, (93), 2-4.
- Amoah, P. A., & Mok, E. W. C. (2022). COVID-19 and well-being of non-local students: Implications for international higher education governance. *Higher Education Policy*, 1-22. <https://doi.org/10.1057/s41307-022-00270-4>
- Aydın, G. (2022) Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Çalışmalarının İncelenmesi. *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 8(16), 704-714.
- Balay, R. (2004). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 37(2), 61-82.
- Bedenlier, S., & Zawacki-Richter, O. (2015). Internationalization of higher education and the impacts on academic faculty members. *Research in Comparative and International Education*, 10(2), 185-201.
- Bennell, P. (2022). Limits to growth? Key enrolment trends for UK transnational higher education, 2002–2021. *Higher Education*, 1-17. <https://doi.org/10.1007/s10734-022-00902-z>
- Berg, J. (2018). A new aspect of internationalisation? Specific challenges and support structures for refugees on their way to German higher education. In *European higher education area: The impact of past and future policies* (pp. 219-235). Springer, Cham.
- Bordogna, C. M. (2019). The effects of boundary spanning on the development of social capital between faculty members operating transnational higher education partnerships. *Studies in Higher Education*, 44(2), 217-229. <https://doi.org/10.1080/03075079.2017.1349742>
- Chan, W. K., & Wu, X. (2020). Promoting governance model through international higher education: Examining international student mobility in China between 2003 and 2016. *Higher education policy*, 33(3), 511-530. <https://doi.org/10.1057/s41307-019-00158-w>
- Chatterjee, S., & Barber, K. (2021). Between 'here-now' and 'there-then': the West and Asia's colonial entanglements in international higher education. *Higher Education*, 81(2), 221-239. <https://doi.org/10.1007/s10734-020-00538-x>
- Crăciun D. (2018) National policies for higher education internationalization: A global comparative perspective. *European higher education area: The impact of past and future policies*. (pp.95-106). Springer.
- Crosier D. & Parveva T. (2013). *The Bologna process: Its impact on higher education development in Europe and beyond*. UNESCO Paris: International Institute for Educational Planning, 19-23.
- Curaj, A., Deca, L., & Pricopie, R. (2018). *European higher education area: The impact of past and future policies* (p. 721). Springer Nature.
- Çalışkan, E. M. (2019). *Yumuşak güç bağlamında Türkiye'de yükseköğretimin uluslararasılaşması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Medipol Üniversitesi.
- Dai, K., Matthews, K. E., & Renshaw, P. (2020). Crossing the 'bridges' and navigating the 'learning gaps': Chinese students learning across two systems in a transnational higher education programme. *Higher Education Research & Development*, 39(6), 1140-1154. <https://doi.org/10.1080/07294360.2020.1713731>
- Dai, K., Matthews, K. E., & Reyes, V. (2019). Chinese students' assessment and learning experiences in a transnational higher education programme. *Assessment & Evaluation in Higher Education*.45. <https://doi.org/10.1080/02602938.2019.1608907>
- De Wit, H. (1999). Changing rationales for the internationalisation of higher education. *International Higher Education*, 15, 2-3.
- De Wit, H. (2019). Internationalization in higher education, a critical review. *SFU Educational Review*, 12(3), 9-17.
- De Wit, H., & Altbach, P. (2021). Internationalization in higher education: Global trends and recommendations for its future. *Policy Reviews in Higher Education*, 5(1), 28-46. <https://doi.org/10.1080/23322969.2020.1820898>
- De Wit, Hans. (2002). *Internationalization of higher education in the United States of America and Europe: A historical, comparative and conceptual analysis*. Greenwood Press. s.5.
- Delval, A. S., & Bühlmann, F. (2020). Strategies of social (re) production within international higher education: the case of Swiss hospitality management schools. *Higher Education*, 79(3), 477-495. <https://doi.org/10.1007/s10734-019-00419-y>
- Dybå, T. & Dingsøy, T. (2008). Empirical studies of agile software development: A systematic review. *Information and Software Technology*, 50(9-10), 833-859. doi: 10.1016/j.infsof.2008.01.006
- Edoardo, A. & Pearson, A. (2014). The systematic review: an overview. *AJN The American Journal of Nursing* 114(3), 53-58.
- Ergin, H., de Wit, H., & Leask, B. (2019). Forced internationalization of higher education: An emerging phenomenon. *International Higher Education*, (97), 9-10.
- Fiț, C. R., & Gologan, D. (2018). Student perspective on the institutional efforts to develop internationalisation within Romanian HEIs. *European higher education area: The impact of past and future policies* (pp. 119-137). Springer.

- Ge, Y. (2022). Internationalisation of higher education: new players in a changing scene. *Educational Research and Evaluation*, 27(3-4), 229-238.
- George Mwangi, C. A., Latafat, S., Hammond, S., Kommers, S., S Thoma, H., Berger, J., & Blanco-Ramirez, G. (2018). Criticality in international higher education research: a critical discourse analysis of higher education journals. *Higher Education*, 76(6), 1091-1107. <https://doi.org/10.1007/s10734-018-0259-9>
- Gündoğdu, K., Çelik, B., Yanar, B. H., Yolcu, O., & Ceylan, V. K. (2016). Türkiye’de yükseköğretimde program geliştirme bağlamında uluslararasılaşma. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (33), 35-48.
- Hu, M., Eisenchlas, S. A., & Trevaskes, S. (2019). Factors affecting the quality of transnational higher education in China: a qualitative content analysis on Chinese host universities’ self-appraisal reports. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 41(3), 306-321. <https://doi.org/10.1080/1360080X.2019.1591679>
- Inouye, K., Lee, S., & Oldac, Y. I. (2022). A systematic review of student agency in international higher education. *Higher Education*, 1-21. <https://doi.org/10.1007/s10734-022-00952-3>
- Jonbekova, D., Serkova, Y., Mazbulova, Z., Jumakulov, Z., & Ruby, A. (2022). How international higher education graduates contribute to their home country: an example from government scholarship recipients in Kazakhstan. *Higher Education Research & Development*, 0-0, 1-15. <https://doi.org/10.1080/07294360.2021.2019200>
- Karaçam, Z. (2014). Sistematik derleme metodolojisi: Sistematik derleme hazırlamak için bir rehber. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(1), 26-33. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/753523>
- Kelo, M., Teichler, U., & Wachter, B. (2006). Introduction in EURODATA: *Student mobility in european higher education*. Lemmens Verlags- & Mediengesellschaft mbH.
- Knight, J. (1997). *Internationalisation of higher education: A conceptual framework*. European Association for International Education Publications.
- Knight, J. (1999). *Internationalisation of higher education in quality and internationalisation of higher education*, edited by: Hans de Wit & Jane Knight. OECD, Paris.
- Knight, J. (2007). Cross-border higher education: Issues and implications for quality assurance and accreditation. *Report: Higher Education in the World 2007: Accreditation for Quality Assurance: What is at Stake?*. Palgrave Macmillan.
- Liu, D., DeWinter, A., Harrison, P., & Wimpenny, K. (2021). Motivation factors in student decisions to study transnational higher education in China: A comparative study of two Anglo-Sino programmes. *Journal of Marketing for Higher Education*, 1-21. <https://doi.org/10.1080/08841241.2021.1900487>
- Liu, D., Wimpenny, K., DeWinter, A., & Harrison, P. (2021). Students’ perceptions and experiences of teaching and learning in transnational higher education in China: implications of the intercultural dialogue framework. *Teaching in Higher Education*, 1-19. <https://doi.org/10.1080/13562517.2021.1900817>
- Metin, F. (2022). *Yükseköğretimde uluslararasılaşma Türkiye’nin rekabet gücünün analizi*. Pegem Akademi.
- Mohrman, K., Ma, W., & Baker, D. (2007). The emerging global model of the research university. *In higher education in the new century* (pp. 145-177). Brill.
- Mulvey, B. (2020). International higher education and public diplomacy: A case study of Ugandan graduates from Chinese universities. *Higher Education Policy*, 33(3), 459-477. <https://doi.org/10.1057/s41307-019-00174-w>
- Neri, S., & Wilkins, S. (2019). Talent management in transnational higher education: strategies for managing academic staff at international branch campuses. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 41(1), 52-69. <https://doi.org/10.1080/1360080X.2018.1522713>
- OECD, (2015). *Education at a glance: OECD indicators 2015*. OECD.
- Olçay, G. A., & Nasır, V. A. (2016). Yükseköğretimde uluslararasılaşma: En çok öğrenci alan ülkeler ve Türkiye perspektifinden 1999-2013 yıllarına bakış. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 288-296.
- Özer, M. (2017). Türkiye’de yükseköğretimde uluslararasılaşmanın son on beş yılı. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (2), 177-184.
- Perez-Encinas A. (2018) A collaborative approach in the internationalisation cycle of higher education institutions. *European higher education area: The impact of past and future policies*. Springer Nature (pp.107-117). Springer.
- Philippe, M. & Paul-Hus, A. (2016). The journal coverage of Web of Science and Scopus: a comparative analysis. *Scientometrics* 106(1), 213-228.
- Qi, J. (2022). China’s international higher education policies 2010–2019: Multiple logics and HEI responses. *Higher Education*, 83(3), 695-710. <https://doi.org/10.1007/s10734-021-00695-7>
- Rytivaara, A., Wallin, A., Saarivirta, T., Imre, R., Nyssölä, N., & Eskola, J. (2019). Stories about transnational higher education (TNHE): exploring Indonesian teachers’ imagined experiences of Finnish higher education. *Higher Education*, 78(5), 783-798. <https://doi.org/10.1007/s10734-019-00370-y>
- Seats, M. R. (2022). The voice (s) of reason: conceptual challenges for the decolonization of knowledge in global higher education. *Teaching in Higher Education*, 27(5), 678-694. <https://doi.org/10.1080/13562517.2020.1729725>
- Tilak, J. B., & Kumar, A. G. (2022). Policy changes in global higher education: What lessons do we learn from the covid-19 pandemic?. *Higher Education Policy*, 1-19. <https://doi.org/10.1057/s41307-022-00266-0>
- Tran, N. H. N., Amado, C. A. D. E. F., & Santos, S. P. D. (2022). Challenges and success factors of transnational higher education: a systematic review. *Studies in Higher Education*, 48(1), 113-136. <https://doi.org/10.1080/03075079.2022.2121813>
- Tsiligiris, V., & Hill, C. (2021). A prospective model for aligning educational quality and student experience in international higher education. *Studies in Higher Education*, 46(2), 228-244. <https://doi.org/10.1080/03075079.2019.1628203>
- Wilkins, S., & Huisman, J. (2021). Institution strategy in transnational higher education: late entrants in mature markets—the case of international branch campuses in the United Arab Emirates. *Studies in Higher Education*, 46(4), 704-720. <https://doi.org/10.1080/03075079.2019.1649386>
- Wilkins, S., Hazzam, J., & Ireland, J. J. (2022). Servicescape in transnational higher education: the effects of campus design, physical environment and facilities on student experience and satisfaction. *Journal of Marketing for Higher Education*, 1-20. <https://doi.org/10.1080/08841241.2022.2139792>
- Yılmaz, D. V. (2016). Uygulayıcıların penceresinden Türk üniversitelerinin uluslararasılaşma deneyimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (37), 91-109.

Ek 1. İncelenen Makaleler

Araştırma Kapsamında İncelenen Makaleler

- 1 Amoah, P. A., & Mok, E. W. C. (2022). COVID-19 and well-being of non-local students: Implications for international higher education governance. *Higher Education Policy*, 1-22. <https://doi.org/10.1057/s41307-022-00270-4>
- 2 Bennell, P. (2022). Limits to growth? Key enrolment trends for UK transnational higher education, 2002–2021. *Higher Education*, 1-17. <https://doi.org/10.1007/s10734-022-00902-z>
- 3 Bordogna, C. M. (2019). The effects of boundary spanning on the development of social capital between faculty members operating transnational higher education partnerships. *Studies in Higher Education*, 44(2), 217-229. <https://doi.org/10.1080/03075079.2017.1349742>
- 4 Chan, W. K., & Wu, X. (2020). Promoting governance model through international higher education: Examining international student mobility in China between 2003 and 2016. *Higher education policy*, 33(3), 511-530. <https://doi.org/10.1057/s41307-019-00158-w>
- 5 Chatterjee, S., & Barber, K. (2021). Between 'here-now'and 'there-then': the West and Asia's colonial entanglements in international higher education. *Higher Education*, 81(2), 221-239. <https://doi.org/10.1007/s10734-020-00538-x>
- 6 Dai, K., Matthews, K. E., & Renshaw, P. (2020). Crossing the 'bridges' and navigating the 'learning gaps': Chinese students learning across two systems in a transnational higher education programme. *Higher Education Research & Development*, 39(6), 1140-1154. <https://doi.org/10.1080/07294360.2020.1713731>
- 7 Dai, K., Matthews, K. E., & Reyes, V. (2019). Chinese students' assessment and learning experiences in a transnational higher education programme. *Assessment & Evaluation in Higher Education*.45. <https://doi.org/10.1080/02602938.2019.1608907>
- 8 Delval, A. S., & Bühlmann, F. (2020). Strategies of social (re) production within international higher education: the case of Swiss hospitality management schools. *Higher Education*, 79(3), 477-495. <https://doi.org/10.1007/s10734-019-00419-y>
- 9 George Mwangi, C. A., Latafat, S., Hammond, S., Kommers, S., S Thoma, H., Berger, J., & Blanco-Ramirez, G. (2018). Criticality in international higher education research: a critical discourse analysis of higher education journals. *Higher Education*, 76(6), 1091-1107. <https://doi.org/10.1007/s10734-018-0259-9>
- 10 Hu, M., Eisenchlas, S. A., & Trevaskes, S. (2019). Factors affecting the quality of transnational higher education in China: a qualitative content analysis on Chinese host universities' self-appraisal reports. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 41(3), 306-321. <https://doi.org/10.1080/1360080X.2019.1591679>
- 11 Inouye, K., Lee, S., & Oldac, Y. I. (2022). A systematic review of student agency in international higher education. *Higher Education*, 1-21. <https://doi.org/10.1007/s10734-022-00952-3>
- 12 Jonbekova, D., Serkova, Y., Mazbulova, Z., Jumakulov, Z., & Ruby, A. (2022). How international higher education graduates contribute to their home country: an example from government scholarship recipients in Kazakhstan. *Higher Education Research & Development*,0-0, 1-15. <https://doi.org/10.1080/07294360.2021.2019200>
- 13 Liu, D., DeWinter, A., Harrison, P., & Wimpenny, K. (2021). Motivation factors in student decisions to study Transnational Higher Education in China: a comparative study of two Anglo-Sino programmes. *Journal of Marketing for Higher Education*, 1-21. <https://doi.org/10.1080/08841241.2021.1900487>
- 14 Liu, D., Wimpenny, K., DeWinter, A., & Harrison, P. (2021). Students' perceptions and experiences of teaching and learning in transnational higher education in China: implications of the intercultural dialogue framework. *Teaching in Higher Education*, 1-19. <https://doi.org/10.1080/13562517.2021.1900817>
- 15 Mulvey, B. (2020). International higher education and public diplomacy: A case study of Ugandan graduates from Chinese universities. *Higher Education Policy*, 33(3), 459-477. <https://doi.org/10.1057/s41307-019-00174-w>
- 16 Neri, S., & Wilkins, S. (2019). Talent management in transnational higher education: strategies for managing academic staff at international branch campuses. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 41(1), 52-69. <https://doi.org/10.1080/1360080X.2018.1522713>
- 17 Qi, J. (2022). China's international higher education policies 2010–2019: Multiple logics and HEI responses. *Higher Education*, 83(3), 695-710. <https://doi.org/10.1007/s10734-021-00695-7>

- 18 Rytivaara, A., Wallin, A., Saarivirta, T., Imre, R., Nyyssölä, N., & Eskola, J. (2019). Stories about transnational higher education (TNHE): exploring Indonesian teachers' imagined experiences of Finnish higher education. *Higher Education*, 78(5), 783-798. <https://doi.org/10.1007/s10734-019-00370-y>
- 19 Seats, M. R. (2022). The voice (s) of reason: conceptual challenges for the decolonization of knowledge in global higher education. *Teaching in Higher Education*, 27(5), 678-694. <https://doi.org/10.1080/13562517.2020.1729725>
- 20 Tilak, J. B., & Kumar, A. G. (2022). Policy changes in global higher education: What lessons do we learn from the covid-19 pandemic?. *Higher Education Policy*, 1-19. <https://doi.org/10.1057/s41307-022-00266-0>
- 21 Tran, N. H. N., Amado, C. A. D. E. F., & Santos, S. P. D. (2022). Challenges and success factors of transnational higher education: a systematic review. *Studies in Higher Education*, 48(1), 113-136. <https://doi.org/10.1080/03075079.2022.2121813>
- 22 Tsiligiris, V., & Hill, C. (2021). A prospective model for aligning educational quality and student experience in international higher education. *Studies in Higher Education*, 46(2), 228-244. <https://doi.org/10.1080/03075079.2019.1628203>
- 23 Wilkins, S., & Huisman, J. (2021). Institution strategy in transnational higher education: late entrants in mature markets—the case of international branch campuses in the United Arab Emirates. *Studies in Higher Education*, 46(4), 704-720. <https://doi.org/10.1080/03075079.2019.1649386>
- 24 Wilkins, S., Hazzam, J., & Ireland, J. J. (2022). Servicescape in transnational higher education: the effects of campus design, physical environment and facilities on student experience and satisfaction. *Journal of Marketing for Higher Education*, 1-20. <https://doi.org/10.1080/08841241.2022.2139792>